

Språkvalgsundersøkelse 2008: Status quo for språk i videregående opplæring

Nasjonalt senter for fremmedspråk i opplæringen – Notat 1/2008 (publisert 29. april 2008)

Som i 2007 har Fremmedspråksenteret våren 2008 undersøkt hvilke programområder og programfag innen språk elevene i Vg1 ønsker seg til neste år, skoleåret 2008-09.ⁱ Vi var spesielt interesserte i eventuelle effekter av sammenslåingen av Programområde for språkfag og Programområde for samfunnsfag og økonomi.ⁱⁱ Granskingen viser at forskjellene mellom situasjonen i inneværende skoleår og elevenes ønsker til neste år er små.

Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av et spørreskjema (se vedlegg) med spørsmål om elevenes valg av programområder / utdanningsprogram samt programfag innen språk. Skjemaet ble i februar 2008 sendt ut til alle private og offentlige videregående skoler som tilbyr studieforbereende utdanningsprogram. Det var også mulig å fylle ut skjemaet på Internett. Svarfristen ble satt til slutten av mars. I alt fikk vi tall fra 161 skoler.ⁱⁱⁱ Disse sto for litt under 16 000 elever, og dette tilsvarer ca. 50% av elevmassen i studieforbereende utdanningsprogram i Vg1 i skoleåret 2007-08.^{iv} I dette notatet vil vi gi en oversikt over de viktigste resultatene i undersøkelsen og sammenlikne tallene for neste år med situasjonen i skoleåret 2007-08.

Vi spurte skolene ikke bare om å gi oss opplysninger om elevenes ønsker til neste skoleår,^v men også om elevfordelingen i inneværende skoleår. Dette gjorde det mulig for oss å sammenlikne situasjonen i skoleåret 2007-08 med skoleåret 2008-09. Når det gjelder valg av programområdene, viser tallene i tabell 1 en status quo etter sammenslåingen. Til neste skoleår har i alt litt over 44% av elevene valgt Programområde for språk, samfunnsfag og økonomi. Dette er omtrent like stor andel som Programområde for språkfag og Programområde for samfunnsfag og økonomi utgjør sammenlagt i skoleåret 2007-08 (ca. 5% hhv. ca. 39%). Andelen elever som velger Programområde for realfag, holder seg også stabilt på om lag 35-36%. Til neste skoleår har ca. 20% av elevene i undersøkelsen valgt Formgivingsfag, Musikk, dans og drama eller Idrettsfag. Også dette er omtrent like mye som i år. Idrettsfag trekker flest elever.

Det viser seg at Programområde for språk, samfunnsfag og økonomi trekker flere elever på Østlandet (46%) enn i resten av landet (42%). For Programområde for realfag er situasjonen omvendt, området er mindre populært på Østlandet (33%) enn i resten av landet (40%).

Tabell 1. Antall elever (absolutt og %) pr. programområde i Vg2 i skoleårene 2007-08 (faktisk fordeling) og 2008-09 (etter valg / prøvevalg i januar og februar 2008). Tallene er basert på frivillig innrapportering til Fremmedspråksenteret fra ca. 150 videregående skoler som sammenlagt står for ca. 50% av alle elever.

Programområde el. utdanningsprogram	Skoleår 2007-08		Skoleår 2008-09	
Realfag	5 393	35,7%	5 729	36,0%
Samfunnsfag og økonomi	5 946	39,3%	7 027	44,1%
Språkfag	751	5,0%		
Formgivingsfag	533	3,5%	529	3,3%
Musikk, dans og drama	811	5,4%	859	5,4%
Idrettsfag	1 682	11,1%	1 781	11,2%
Samlet antall elever	15 116	100%	15 925	100%

Vi har også undersøkt hvor mange elever som ønsker seg et programfag innen språk til neste skoleår. Det dreier seg altså om elever som vil være i Vg2 i skoleåret 2008-09. Vi ba skolene om å fylle ut antall elever for følgende programfag: Internasjonal engelsk, språkene tysk, fransk, spansk og russisk (nivå I eller II) samt evt. andre fremmedspråk som f.eks. italiensk, japansk og kinesisk (også her inndelt etter nivå I eller II) og til slutt Antikkens språk og kultur, Kommunikasjon og kultur samt Reiseliv og språk. I alt er det nesten 4 800 elever som har valgt internasjonal engelsk, noe som tilsvarer ca. 30% av elevene. For skoleåret 2007-08 ligger dette tallet på et noe lavere nivå, ca. 26%.

Tallene viser at en svært liten andel av elevene ønsker seg et språk som programfag (altså utover det som er obligatorisk som fellesfag) til neste skoleår (se tabell 2 på neste side). De elever som ønsker seg disse programfagene, er dessuten så spredt at det ikke er sannsynlig at mange grupper vil komme i gang. Situasjonen er ganske lik situasjonen i skoleåret 2007-08, og både absolutte tall og prosentandelene per språk er såpass lave (stort sett under 1%) at vi må konkludere med at språk som programfag er et marginalt fenomen i Vg2 også etter sammenslåingen av Programområde for språkfag med Programområde for samfunnsfag og økonomi. Andelen elever som velger tysk I og fransk I stiger fra skoleåret 2007-08 til 2008-09, men antall tysk- og franskelever vil likevel være forsvinnende lite også neste skoleår. Det er f.eks. dobbelt så mange elever som velger tysk I som programfag neste skoleår (22 i år, 48 neste

år), men dette betyr fortsatt at det bare er ca. 0,3% av den totale elevmassen som ønsker seg dette faget. Siden antall elever som ønsker seg tysk I som programfag ligger mellom én og fem per skole, er det sannsynlig at en stor del av disse ikke vil få tilbud om undervisning. Det er derfor realistisk at andelen elever som vil ha tysk eller fransk i skoleåret 2008-09 kommer til å ligge på et lavere nivå enn det som framgår av tallene i tabell 2.

Det som gjelder for språkfagene, gjelder også for Antikkens språk og kultur. Reiseliv og språk (ca. 200 til neste år) og først og fremst Kommunikasjon og kultur ser derimot ut til å trekke et noe større antall elever – nesten 650 elever neste år mot ca. 500 elever i inneværende skoleår.

Tabell 2. Antall elever pr. programfag innen språk i Vg2 i skoleårene 2007-08 (faktisk fordeling) og 2008-09 (etter valg / prøvevalg i januar og februar 2008). Tallene er basert på frivillig innrapportering til Fremmedspråksenteret fra ca. 150 videregående skoler som sammenlagt står for ca. 50% av alle elever.

Programfag	Skoleår 2007-08		Skoleår 2008-09	
	<i>nivå I</i>	<i>nivå II</i>	<i>nivå I</i>	<i>nivå II</i>
Internasjonal engelsk	4 034		4 798	
Antikkens språk og kultur	31		12	
Kommunikasjon og kultur	505		647	
Reiseliv og språk	-		194	
	<i>nivå I</i>	<i>nivå II</i>	<i>nivå I</i>	<i>nivå II</i>
Tysk	22	5	48	14
Fransk	27	1	48	37
Spansk	180	21	153	33
Russisk	9	1	8	3
Annet fremmedspråk	56	2	64	5
Samlet antall elever	15 116		15 925	

Innholdet i dette notatet kan brukes fritt, men det skal alltid henvises til kilden (Nasjonalt senter for fremmedspråksenteret i opplæringen – Notat 1/2008). Mer informasjon om undersøkelsen fås hos FoU-koordinator Gerard Doetjes (tlf. 69 21 58 36).

ⁱ Forårets undersøkelse kan lastes ned på <http://www.hiof.no/index.php?ID=12711>.

ⁱⁱ Jf. rundskriv F-012-08 fra Kunnskapsdepartementet. Rundskrives kan lastes ned på http://www.regjeringen.no/upload/KD/Rundskriv/2008/Rundskriv_F_12_08_innfoering_av_kunnskapsloftet.pdf.

ⁱⁱⁱ Tall fra i alt 16 skoler ble ikke tatt i betraktning, da disse ikke hadde fylt ut deler av skjemaet eller (nesten) utelukkende hadde elever som valgte Programområde for formgivningsfag hhv. Programområde for idrettsfag. Blant de øvrige 145 skolene var det 13 private og 133 offentlige videregående skoler med studieforberedende utdanningsprogram / programområder.

^{iv} Jf. tallene i Utdanningsdirektoratets analyse av søkerstatistikk. Analysen kan lastes ned på http://udir.no/upload/Statistikk/Analyse_av_sokerstatistikk_2007.pdf.

^v Noen skoler arrangerer et ”prøvevalg” i januar-februar, den endelige avgjørelsen blir tatt senere. I andre tilfeller er det snakk om endelige resultater.